

Åke Edwardson

Nog niet dood

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Voor Rita

DEEL EEN

1

De portieren van de auto stonden open, de motor draaide, de koplampen schenen door de nacht en verlichtten de hele weg naar het zuidelijke bruggenhoofd. Het was een onwerkelijke scène. De rijstroken van de brug waren leeg. De weidse lucht in het westen was nog altijd rood na de schemering, alsof gisteren zijn greep op de volgende dag niet wilde loslaten.

Vanuit het noorden naderde een andere auto. De bestuurder moest uitwijken voor het stilstaande voertuig. Hij stopte twintig meter verderop en stapte uit. Hij hoorde een meeuw krijsen. Het rook naar olie en zout. Het was overal stil, alsof de brug in een eigen wereld zweefde. Alleen het geluid van de beide auto's was te horen. Hij kwam dichterbij. De auto leek verlaten. Er zat niemand in. De bestuurdersplek was leeg. Alle vier de portieren stonden open; het leken vleugels, alsof de auto op het punt stond in een vogel te veranderen en de brug achter zich te laten. Of in een enorm insect, zwart, glanzend. De lak lichtte op, als een schakering door een plotselinge windvlaag. Hij hoorde een scheepstoeter, een misthoorn, zoiets. Op de rivier was beweging. De nevel was dun als glas. Er is iemand gesprongen, dacht hij. Een arme ziel die er genoeg van had, hierheen is gereden en is gesprongen. Het zou zeker niet de eerste keer zijn. De Älvsborgsbrug is zelfmoordbrug nummer 1 van het land. Het is ver naar beneden, of ver omhoog als je het zo wilt zien; als je op het water terechtkomt is het alsof je op beton landt. Springen is een definitief besluit. Geen roep om hulp.

Hij toetste het snelkeuzenummer van de regionale meldkamer in. Hij herkende de naam en de stem van de dienstdoende agent.

‘Hallo, met Lars Bergenheim.’

‘Hé, Lars. Dus jij bent op dit tijdstip op.’

‘Ik sta op de Älvsborgsbrug. Er staat hier een Lexus, verlaten, met draaiende motor. De portieren zijn open. Ik denk dat er iemand is gesprongen.’

‘We sturen een surveillancewagen. Waar is het precies?’

‘In zuidelijke richting. Na de bult.’

‘Oké, ze zijn onderweg.’

Inspecteur Lars Bergenheim van de recherche liep dichterbij de verlaten

auto toe. Hij was niet in functie. Hij was een voorbijganger in de dageraad. Dat hoefde hij aan niemand uit te leggen. Hij kwam gewoon toevallig voorbij. Was het maar zo simpel.

De man probeerde de ergste plassen te ontwijken. Ze waren overal. Poelen waren het, meren bijna. Hij liep met een halve boog om een plas heen die er diep uitzag. Op dit moment was er geen verkeer op straat. De nacht lag al uren over de stad en had die neergedrukt. Hij liep over straat. Hij was onderweg. Hij zou iemand vermoorden. Het verleden is als een mantel die zwaar op je schouders rust. Je moet hem aan, weer of geen weer. Hij keek naar de lucht. Daarboven bevond zich een zwarte hel die de hele aarde bedekte. Op dit moment geloofde hij niet dat het aan de andere kant van de wereld dageraad of ochtend was. Het was overal nacht, zijn nacht. De nacht van iemand anders. Hij voelde het pistool in zijn zak. Het pistool van iemand anders. Waarom laat ik het niet in een van die plassen vallen? Met dit kloteweer ontdekken ze het van de zomer pas, als ze het al vinden. Het zal blijven regenen. De stad zal de zee in drijven. Het is niet ver naar zee, die begint hier eigenlijk al. En de rivier is breder dan ooit. Ik loop nu op de rivier, die heeft de dijken doorbroken. Ik loop op het water. Ik heb geen gaten in mijn schoenen, maar het water dringt naar binnen. Ik voel hoe nat mijn voeten zijn. Hij was van het westen naar het oosten gelopen, door het hele centrum. Was de auto hem gevolgd? In het begin. Toen hij van huis was gegaan. Over het kanaal. Hij had de auto op de Allén gezien, het was hem wel degelijk. Bij het standbeeld was hij een steeg ingelopen. Toen hij terugkwam, was de auto verdwenen. Stelletje hufters. Maar het had geen zin zo te denken, dat was energiever-spilling. E-ner-gie-ver-spil-ling. Een mooi woord. Het bleef in zijn hoofd hangen terwijl hij tussen de zwarte panden door in de richting van het oude universiteitsgebouw liep. Daar was hij ooit met een gevoel van hoop naar binnen gegaan. Hij had hard gestudeerd. God. E-ner-gie-ver-spil-ling, e-ner-gie-ver-spil-ling. Het pistool in zijn zak leek lichter als hij er niet aan dacht. Hij dacht er aldoor aan. Aan het pistool, en aan de man die hij zou doodschieten. Hij had hem gisteren gezien. Dat was voor het eerst. Gisteren! Hij had hem nooit gesproken. Een gezicht. Hij is bijna dood. Net als ik. Ik ben een dode man die door de straten loopt. In de VS hebben ze daar een uitdrukking voor. *Dead man walking*. Ik ben op weg naar de terechtstelling van iemand anders. Maar ook naar die van mijzelf. De terechtstelling van de scherprechter, binnenkort. Weldra gebeurt het. Het woord schoot weer door zijn hoofd. Hij mompelde het bijna hardop; als er iemand langs hem heen was gelopen, had die het kunnen horen. Maar er was niemand. Het was harder gaan regenen. Nu stond hij voor de portiek. Hij draaide zich om; de auto was er niet. Of beter gezegd: hij zag hem niet. Hij was er wel, natuurlijk was hij er.

Hij keek naar de gevel. Achter de meeste ramen brandde licht. Op de tweede verdieping brandde ook licht. Het appartement had een balkon. Dat had hij gisteren gezien. Hij had de man op zijn balkon zien staan, zijn blik was op iets achter de daken gericht geweest. Hij zag zijn hand voor zich. Hij toetste de code van de portiekdeur in. Die had hij gisteren van hen gekregen. Die ook. De deur zoemde, als een kleine zwerm bijen. Hij duwde hem open.

Bergenheim stond voor de verlaten auto. De motor had nu al een hele tijd staan draaien. Langer dan een minuut gold als een overtreding van de plaatselijke verkeersbepalingen in Göteborg. Bergenheim trok handschoenen aan en boog zich voorover om de motor uit te zetten. Er was slechts één sleutel, geen hanger, geen reserve-exemplaar. De auto stond met zijn neus naar het zuiden. Bergenheim zag de blauwe stralen van het zwaailicht van de geparkeerde surveillancewagen. Het licht vermengde zich met de blauwrode hemel. Hij hoorde een uitgerekte sirene, als een groet. Hij had zijn zaklamp aangedaan en scheen in de auto. De bekleding was van licht leer, misschien een beige tint. Hij zag een gat in de rugleuning van de passagiersstoel. Het leek een kogelgat. Hij boog zich naar voren en scheen erop. Er glom iets. Hij boog zich verder naar voren. Het was een kogel, van een pistool of een revolver. Het zachte vulsel had hem bewaard. De kogel leek redelijk gaaf; ja, shit, het was een kogel. Hij liet zijn zaklamp overal schijnen, maar zag geen andere gaten. Hij klom achteruit de auto uit en belde de meldkamer.

De rechercheurs die de plaats delict zouden onderzoeken, waren gearriveerd. Erika Djurberg maakte foto's. Het flitslicht had nu niet veel kracht meer. De ochtend kwam over land en zee aanzetten. Erika Djurbergs collega had even in de auto gekeken en liep er nu omheen. De plek was net zo belangrijk als het voorwerp. Waarom hier? Waarom niet ginds? Waarom op de brug? Waarom niet op het land?

'Ik heb geen bloed gezien,' zei Bergenheim.

Lars Östensson gaf geen antwoord.

'Maar iemand heeft een schot gelost,' ging Bergenheim verder.

'Dat zie ik,' zei Östensson en hij keek op. 'Het lijkt een negen millimeter.'

Bergenheim knikte.

'Maar als we geluk hebben, is het iets ongebruikelijkers,' zei Östensson. 'We zullen het wel zien als hij in de garage staat.'

Hij had gebeld om te zorgen dat de auto naar de onderzoeksgarage van de politie in Mölndal werd gebracht.

'Heb je de eigenaar al te pakken gekregen?' vroeg Östensson.

‘Nee.’

Toen Bergenheim uit zijn eigen auto was gestapt, had hij meteen het kenteken opgevraagd. De auto stond op naam van Roger Edwards, Eckragatan 44, Västra Frölunda. De Eckragatan, dat was in Långedrag. Dat stadsdeel lag verder naar het westen. Bergenheim kon het vanaf de brug zien, of het zich in elk geval voorstellen. Hij zag het stadsdeel Nya Varvet, de heuvel Stora Billingen, de marinebasis bij Hästevik, de haven van Tångudden, en daarna Långedrag.

Bergenheim liep naar de reling en keek omlaag. Het was akelig hoog. Een afgrond. Vanuit het westen kwam een blauw-witte boot aanvaren. Dat was de politie te water van Nya Varvet. Als er beneden een lichaam dreef, zouden zij het vinden. Zou het Roger Edwards zijn? Uiteindelijk het leven meer dan zat. Had hij geprobeerd zichzelf dood te schieten, maar had zijn hand zo erg getrild dat hij een zekerder uitweg had gekozen?

‘De auto is niet als gestolen opgegeven,’ zei Bergenheim.

Hij zag een flits van Erika Djurbergs camera. Ze stond een paar meter bij hem vandaan. Ze leek nu de politieboot beneden te fotograferen, en het ochtendgloren boven de monding van de rivier. Achter hen, in het oosten, kwam de zon op. Daar had ze ongetwijfeld ook foto’s van gemaakt. De afgelopen weken had het veel geregend. Een vroege herfst. De proloog van zes maanden duisternis, wederom. Het kon mensen over de rand duwen van de vrije val naar het betonnen oppervlak van de rivier.

‘Ik ga naar de Eckragatan,’ zei Bergenheim tegen niemand in het bijzonder.

Het verkeer stond nog niet vast voor de Gnistängstunnel. Bergenheim liet bij het knooppunt de Västerleden achter zich en reed verder via de Torgny Segerstedtsгатan. De nevel gleden in flarden over de weg en vermengde zich met het licht van de ochtendschemering. De Älvsborgskerk wees naar een grijze hemel, de spits was als een speer. Bergenheim kreeg een verrassende seksuele fantasie: het dier met twee ruggen. Hij verdrong die door de cd op de passagiersstoel in de speler te drukken. Lucinda Williams bedwelmende stem vroeg of hij oké was: ‘*Are You Alright?*’ Nee, hij was niet oké. In de bocht bij het stadsdeel Hinsholmen kwam de eerste tram van de dag met hoge snelheid aanrijden alsof het de laatste van de dag of van het bestaan was. Bergenheim lette er niet echt op. Hij reed in de richting van Henkes Bar & Grill en stuurde de auto de kruising met de oude Långedragsvägen op. Bij de Palmsundsgatan sloeg hij rechts af in de richting van de Eckragatan.

Nummer 44 was een recent gebouwd huis in Willa Nordic-stijl. Rechte lijnen, wit pleisterwerk, rode en blauwe details, een paar ronde ramen, een gevoel van zee. Nu begonnen de kleuren in het ochtendgloren zichtbaar te

worden. Bergenheim stapte uit en liep de paar passen naar de deur. De tuin was klein; er waren in Långedrag geen grote kavels waarop je een huis kon bouwen, er waren überhaupt bijna geen kavels te krijgen. Edwards moest geluk hebben gehad, en veel geld. De deur was blauw en er zat een rond raampje in. Misschien was Edwards' geluk nu op, wellicht dreef hij nu in het zware water van de rivier. Mogelijk had hij dat ook zo gewild. Was het geen pech. Bergenheim belde aan. Hij hoorde het binnen echoën. Hij belde nog een keer aan en luisterde naar het doodse geluid. Het huis klonk leeg en verlaten, net als de auto op de Älvsborgsbrug. Er ging binnen geen licht aan. Bergenheim zag geen burens. De Eckragatan sliep, Långedrag sliep nog. De mensen lagen nog in hun bed. Bergenheim was vannacht zo lang mogelijk in bed gebleven, en vervolgens was hij opgestaan, in zijn auto gestapt en vanuit Torslanda naar de stad gereden. Martina was niet uit bed gekomen toen hij in de keuken zat. Ze was niet achter hem aan gehold toen hij bij het rijtjeshuis wegreed. Ze durft niet, had hij gedacht toen hij zijn woning in de achteruitkijkspiegel zag.

Dit huis was stil. Bergenheim draaide zich om en liep terug naar zijn auto. Hij was niet moe. Hij reed de straat op en ging in oostelijke richting verder. Na een paar honderd meter kwam hij een man tegen die aan de overkant in westelijke richting op het trottoir liep. Hij had zijn hoofd gebogen en vermeed het om naar Bergenheim te kijken, en dat gaf de doorslag. Bergenheim stopte en stapte uit. De man liep zonder om te kijken door. Bergenheim weerstond de impuls om hem te roepen. Hij zag dat de man de straat overstak. Nu draaide hij zich om. Bergenheim stond nog altijd stil. Hij hief zijn hand op in een groet. De man begon te hollen. Hij rende langs Edwards' huis naar de Långedragsschool en verdween achter het hoofgebouw. Hij was verdwenen voordat Bergenheim iets had kunnen roepen. Wat had hij moeten roepen? Zijn naam? Was het Edwards? Bergenheim sprong weer in de auto, schoot de oprit aan de overkant op, reed achteruit en volgde de hardloper. Hij zag hem op de Saltholmsvägen. Nu liep hij gewoon, alsof het zinloos was om hollend te vluchten. Hij sloeg af bij het rugbyveld. Het eerste licht stroomde over Hinsholmskilen, de jachthaven waar de man nu naartoe liep. Zijn gestalte was een reliëf in de ochtendzon. Bergenheim was weer uitgestapt en rook de geur van zout en wier.

‘Hallo!’ riep hij.

De man reageerde niet. Hij draaide zich niet om.

‘Hallo, wacht even!’ riep Bergenheim en hij begon te hollen. De man liep over het voetpad langs het water. Hij draaide zich om en zag Bergenheim. Hij begon weer te rennen.

‘Hallo, wacht even! Edwards! Roger Edwards! Ik ben van de politie!’

De man keek niet om. Hij holde nu tussen de boten door. Het seizoen was voorbij en ze waren recentelijk uit het water gehaald. Sommige lagen

er nog in. Bergenhem kon de benen van de man onder de kielen zien. Nu stonden ze stil. Bergenhem liep om de grote zeilboot heen waar de man achter stond. Hij stak zijn handen omhoog, alsof hij het opgaf. Wat gaf hij op? Bergenhem stopte vlak voor hem. De man staaarde hem aan met een blik die mogelijk zowel angst als agressie uitdrukte. Beiden ademden zwaar. Bergenhem haalde vlug zijn legitimatie tevoorschijn.

‘Bergenhem,’ hijgde hij. ‘Politie.’

‘Wa... wat is er?’ antwoordde de man. Hij bleef naar Bergenhems legitimatie kijken.

‘Roger Edwards?’ vroeg Bergenhem. ‘Bent u Roger Edwards?’

De man leek te aarzelen, alsof hij zich zijn eigen naam niet herinnerde.

‘Het gaat over een auto,’ zei Bergenhem. ‘De auto van Roger Edwards.’

De man knikte.

‘Bent u Edwards?’

‘Ja... wat is er met mijn auto? Hebben jullie hem gevonden?’

‘Hem gevonden? Wat bedoelt u?’

‘Hij is gisteren gestolen.’

‘Waarom hebt u daar geen aangifte van gedaan?’

‘Daar heb ik nog geen tijd voor gehad.’

Edwards keek Bergenhem niet aan toen hij dat zei. Het was natuurlijk een stomme leugen.

‘Waarom zou ik dat geloven?’ vroeg Bergenhem.

‘Waar hebben jullie mijn auto gevonden?’

‘Waar is die gestolen?’

‘Eh... in Kåringberget. Bij de Konsum-supermarkt.’

‘En wanneer was dat?’

‘Gisteravond, dat zei ik toch. Gisteravond laat, tegen tien. Ze gaan om tien uur dicht. Ik had haast en ging nog gauw even wat boodschappen doen, en toen ik terugkwam was de auto weg.’

‘Zat hij op slot?’ vroeg Bergenhem.

‘Eh... nee.’

‘Waarom niet?’

‘Ik had haast, zoals ik al zei. Ik had vlak voor de deur geparkeerd. Je verwacht toch niet dat iemand daar een auto steelt?’

‘Waarom zou dat daar niet gebeuren?’

‘Dat doen ze hier toch niet? In dit deel van de stad wonen alleen nette mensen.’

‘In dat geval was het een bezoeker,’ zei Bergenhem.

‘Eh... hè... ja.’

‘Waar had u de sleutels?’

‘Ik ben bang dat die nog in het contact zaten.’

‘Wat voor boodschappen ging u doen?’

‘Hè?’

‘Wat hebt u bij de Konsum gekocht?’

‘Sigaretten.’

‘Oké. U kwam weer naar buiten en de auto was weg. Wat deed u toen?’

‘Ik ben naar huis gegaan.’

‘U bent naar huis gegaan? Uw Lexus is net gestolen en u gaat naar huis?’

‘Ik had haast.’

‘Waarom?’

‘Dat is privé.’

‘Deze geschiedenis is allesbehalve privé,’ zei Bergenhem.

‘Waar gaat het eigenlijk om?’ vroeg Edwards. ‘Goed, ik heb nog geen tijd gehad om aangifte te doen. Dat zou ik vanochtend regelen. Waar is de auto?’

Bergenhem dacht even na. Een paar meeuwen cirkelden nieuwsgierig boven hun hoofden, heen en weer. Waar zou deze geschiedenis eindigen? Bergenhem keek op zijn horloge.

‘Op dit moment staat hij waarschijnlijk in de onderzoeksgarage van de politie,’ zei hij.

‘Waarom dat?’

‘Er is een schot in gelost.’

‘Een schot? Wat voor schot?’

Bergenhem antwoordde niet.

‘Ik heb het niet gedaan,’ zei Edwards.

2

Hoofdinspecteur Erik Winter stond bij zijn raam dat uitzicht bood op de Fattighuså. Hij wist dat dat riviertje er lag, maar hij kon het in het donker niet zien. De straatverlichting gaf de regendruppels op de ruit verschillende kleuren, als een kralenpatroon. Misschien was het mooi. Hij had zijn regenjas aan. Hij stond op het punt zich de duisternis in te begeven. Het enige wat hem daar nog een paar minuten van weerhield, waren zijn gedachten aan enkele van de zaken die op twee stapeltjes op zijn bureau lagen. De ene betrof een auto die met een kogelgat in de passagiersstoel was achtergelaten op de Älvsborgsbrug. De andere zaak ging over een verdachte activiteit op Hisingen die vermoedelijk verband hield met drugssmokkel. De afdeling Onderzoek kon niet alles overdragen aan de afdeling Narcotica.

De telefoon op zijn bureau rinkelde. Hij draaide zich om, liep door de kamer en pakte de hoorn.

‘Ja?’

Hij hoorde zelf dat hij afwijzend klonk. Daar hield hij niet van.

‘Misschien kan ik beter later bellen?’ vroeg de stem aan de andere kant van de lijn.

‘Sorry, Angela. Ik dacht dat het iemand anders was.’

‘Wie dan?’

‘De een of andere stomme collega met slecht nieuws waardoor ik niet naar huis kan.’

‘Dit is het tegenovergestelde, Erik.’

‘Fijn.’

‘Dus nu kun je rustig naar huis gaan.’

‘Dat is goed nieuws.’

‘Het is iets later geworden dan ik dacht.’

‘Slaapt Lilly al?’

‘Bijna.’

‘Vertel haar maar dat ik mijn best heb gedaan.’

‘Ze begrijpt het vast wel.’

‘En morgen ben ik vroeg uit de veren.’

‘Welke veren?’

‘Dat is een uitdrukking, Angela.’

‘Aha.’

‘Ik zal vroeg uit de veren zijn, hoewel het de hele week zaterdag is.’

‘Elsa zei vandaag precies hetzelfde. Kennelijk hebben ze dat liedje op de crèche gezongen. De hele week zaterdag.’

Angela had als kind in Leipzig en Berlijn gewoond voordat het gezin Hoffmann naar de vrijheid in het westen wist te vluchten. Nu was ze een relatief jonge algemeen arts in het academische Sahlgrenska-ziekenhuis. Winter was een algemeen hoofdinspecteur bij de regiorecherche, nog altijd relatief jong voor die rang, maar hij werkte al wel negentien jaar bij de politie. Binnenkort was zijn twintigjarig jubileum. Dat zou voor zijn vijftigste verjaardag zijn. Jubileum, kroonjaar. Het leven was inderdaad de hele week zaterdag.

Winter liep via Heden naar huis. De schemering was nu in het grind weggezonken en overgegaan in duisternis. De amateurclubs voetbalden in het voorzichtige elektrische licht. Hun kreten sloegen al na een paar tellen neer. Winter was als junior een goede verdediger geweest en dat had hij kunnen blijven, hij had zelfs een schitterende carrière kunnen hebben, ware het niet dat hij eind jaren zeventig tijdens de wedstrijd tegen Skogen in het stadion Slottskogsvallen een zware blessure aan zijn knieschijf had opgelopen. Een jaar later had de voetbalvereniging Sandarna BK een nieuw talent moeten zoeken. Nu durfde hij niet meer zoveel, al had hij wel in het team van de afdeling gezeten tot Halders er op een goede avond voor had gezorgd dat ze geschorst werden doordat hij de scheidsrechter min of meer verrot had getrapt. Dat was een avond als vanavond geweest. De bewolking was opgetrokken toen de duisternis was gevallen en de stad had een blauwe aureool gekregen die goed bij het jaargetijde paste. Toen hij opkeek, begon het vanuit het noordwesten te waaien, en hij trok zijn jas dicht om zich heen terwijl hij tegen de wind in via de Södra vägen en de Vasagatan naar de Avenyn liep. In de hokjes tegenover de kiosk stonden mensen op bussen en trams te wachten, maar Winter hoefde slechts zevenhonderd meter te lopen voor hij thuis was.

Elsa trok zijn andere schoen uit.

‘Dankjewel, dienaar van me.’

‘Ik ben je dienaar niet.’

‘Wat ben je dan wel?’

‘Ik ben een koningin!’ zei Elsa en ze liet de schoen met een plof op de houten vloer vallen.

‘Sst, anders wordt je zusje wakker. Je moet de prinses niet wakker maken.’

‘Ach, die slaapt altijd.’

‘Niet voor zover ik weet.’

‘Ze slaapt het klokje rond.’
Winter stak de arm met zijn horloge omhoog.
‘Dat klopt. Het klokje is rond.’
‘Ha ha ha.’
‘Als jij de koningin bent, dan vind ik dat je iets te drinken voor me moet halen terwijl ik in de salon ga zitten.’
‘Wat is de salon?’
‘Onze woonkamer. Maar in chique families zeggen ze altijd salon.’
‘Dat zeggen wij toch niet?’
‘O, nee?’
‘Nee. Zijn we dan geen chique familie?’
‘Natuurlijk zijn we dat wel, meiske. Een van de chicste.’
‘Niet de allerchicste?’
Winter hoorde een kort gelach. Hij keek op.
‘Hoe red je je hier nou uit?’
Angela glimlachte.
‘Hoe chic zijn we, Erik?’ vroeg ze.
‘Net zo chic als alle anderen die ook chic zijn,’ zei hij en hij stond op. ‘Zou een van de koninginnen iets te drinken voor de koning kunnen halen? Ik zit in de salon.’

Bergenheim merkte dat hij op zijn werk op zijn stoel zat. Hij herinnerde zich dat hij via de Älvsborgsbrug naar de stad was gereden, maar verder wist hij niets meer. Het was alsof hij bewusteloos het centrum had doorkruist. Voor het politiebureau had geparkeerd. Naar zijn kamer was gelopen. Bewusteloos. Alsof hij een black-out had gehad. Grote goden. Dit was niet de eerste keer. Hij had iemand kunnen doodrijden. Is er iets mis met mijn hoofd? De klap die ik tien jaar geleden heb gekregen. Misschien was het wel dertien jaar geleden. Ja, dertien jaar. Dat is geen goed getal. Ze dachten dat ik dood was. Wellicht was ik dat ook even. Maar ik gaf mijn leven niet, toen niet. Het was gewoon domheid. En iets anders. Gisteren ben ik over de brug gereden en toen zag ik die auto. Dat weet ik nog wel. Roger Edwards herinner ik me ook. Hij was niet gesprongen. Hij had geen aangifte gedaan. Hij had niet geschoten, zei hij. Veel vraagtekens daar.

De telefoon op het bureau wekte hem uit zijn gedachten over leven en dood, hoop en vertwijfeling en domheid.

Hij nam zonder iets te zeggen op en luisterde naar een opgewonden stem.
‘Niet hierheen,’ zei hij. ‘Niet hier.’

De kleine koningin was met een glaasje whisky gekomen. Ze had het als een kannetje goud gedragen, wat het ook was, in elk geval leek het daarop.

‘Dat je dit kunt drinken, papa. Bah!’

Hij rook de geur van de hei, het veen, de zee en de lucht.

‘Dat is een lang verhaal, meiske.’

‘Vertel!’

Hij nam een slokje. De smaken waren vrijwel dezelfde als de geuren.

‘Vertel nou, papa!’

‘Heel lang geleden woonden er in het land Schotland een oude man en een oude vrouw in een grot bij de zee.’

Elsa glimlachte. Ze had het verhaal al vaker gehoord, in elk geval een versie ervan. Winter wist niet meer hoeveel versies hij in de loop van de jaren had verteld.

‘De man en de vrouw heetten MacGregor,’ ging hij verder.

‘Dat betekent zoon,’ zei Elsa. ‘Mac betekent zoon.’

‘Dat klopt.’

‘Net als son in Eriksson.’

‘Ja.’

‘Dan kan ik Eriksson heten als ik groot ben.’

‘Als je dat wilt.’

‘Maar ik ben geen zoon! Ik ben een dochter. Dan moet het maar Eriksdotter worden.’

Winter knikte.

‘Maar dan heet ik geen Winter meer.’

‘Nee, dat is misschien wel jammer.’

‘Waar komt dat vandaan, papa? Waar komt onze achternaam vandaan?’

‘Dat weet ik niet precies. Opa heette Winter... daarom heten tante Lotta en ik ook zo.’

‘Het komt toch van de winter?’

‘Natuurlijk.’

‘Maar je schrijft het in het Zweeds anders! Ik moest het op school op het bord schrijven en toen zei de juf dat ik het niet goed had gespeld!’

‘Waarschijnlijk komt de naam uit Groot-Brittannië,’ zei Winter. ‘Dit is de Engelse spelling. In Göteborg zie je wel meer Engelse namen. Vroeger zijn er een heleboel mensen uit Schotland en Engeland hierheen gekomen om te werken. En de namen zijn gebleven.’

‘Dus dan komen we daar misschien vandaan,’ zei Elsa.

‘Misschien.’

‘Misschien komen we uit Schotland!’

‘Ja, dat zou kunnen.’

‘Kunnen we dat niet uitzoeken?’

‘Misschien wel, ja...’

‘Mama komt uit Duitsland. En jij misschien uit Schotland. Gaaf!’

‘Zei ze dat?’

‘Yes.’

‘Ik heb dat woord al een hele tijd niet gehoord, gaaf. Ik dacht dat het uit de mode was geraakt.’

‘Alles komt terug.’

‘Ik zou op iets gaafs willen wachten,’ zei Angela.

‘Waarom wachten? We kunnen nu toch iets gaafs gaan doen?’

‘Zoals?’

‘Tja, wat dacht je van een reis? Naar Schotland misschien?’

‘Daar zijn we pas nog geweest, Erik. En die reis eindigde niet zo prettig. Daar wil ik liever niet aan denken.’

‘Nu zou het om een vakantie gaan. Alleen vakantie. Met de meisjes natuurlijk. Elsa wil de grot zien waar de MacGregors voor het eerst whisky stookten. Voordat de gemene heks alles kwam verpesten.’

‘Maar dat is haar toch niet gelukt?’

‘Nee, gelukkig niet. Ze was gemeen, maar niet slim. Voor Elsa kan ze niet gemeen genoeg zijn.’

‘Waar ligt die eigenlijk? Die grot? Dat heb ik nooit helemaal begrepen.’

‘Aan de westkust. Mallaig. Bij Sky. Het is een beetje lastig uit te leggen. Je moet er gewoon heen gaan.’

‘Oké.’

‘We kunnen er in het voorjaar naartoe. Via Londen.’

‘Oké.’

‘Het is ook al een hele tijd geleden dat ik Steve heb gesproken.’

‘Het zijn leuke mensen,’ zei Angela. ‘Ik heb Susan ook al in geen tijden gesproken.’

‘Laten we het dan doen.’

‘Maar de kliniek dringt aan.’

Angela had opnieuw een baan aangeboden gekregen in de kliniek in Marbella. Ze hadden de afgelopen winter een halfjaar aan de Costa del Sol gewoond. Het was verleidelijk om er weer naartoe te gaan. Het kon meer dan een gewoonte worden.

‘Ik weet het niet,’ zei Winter. ‘Het is bijna alsof we dan moeten besluiten daar permanent te gaan wonen.’

‘Ik weet het ook niet,’ zei Angela.

‘En ik ben hier nog niet klaar.’

Angela zei niets.

‘Vraag je je af waar ik nog niet klaar mee ben?’ vroeg Winter en hij nam nog een slokje uit het glas.

‘Ik heb niets gezegd.’

‘Maar je vraagt je het wel af.’

‘Misschien geldt dat voor jou, Erik.’

‘Vraag ik me af of ik klaar ben?’

‘Nee, waar je nog niet klaar mee bent.’

‘Is dat een Duitse syntaxis die ik niet begrijp?’

‘Breng het gesprek nou niet op iets anders.’

‘Dat doe ik niet.’

Maar dat deed hij wel. Waar was hij niet klaar mee? De dood van iemand anders? Met de dood van weer iemand anders? Weer een moordenaar, een slachtoffer, meerdere slachtoffers, nieuwe rouwenden, nieuwe waarheden boven op de oude. Oude verschrikkingen werden als nieuw, net zoals oude katers voor een zuiplap nieuwe werden.

Misschien zat het in zijn bloed. Het bloed dat nog altijd door zijn aderen stroomde, langzamer nu, maar binnen afzienbare tijd zou het weer krachtig worden voortgestuwd, en die kracht was het gevolg van de verschrikkingen die binnenkort zouden plaatsvinden. Alles kwam terug. De misdaad in Göteborg was niet verdwenen. De misdrijven zouden worden herhaald, maar toch zou niets als vroeger zijn. Hij kon zijn ervaring gebruiken, maar slechts ten dele. Daarna was alles weer nieuw. Hij zou alleen zijn terwijl het bloed door zijn lichaam raasde, en dat was precies wat hij wilde. Hij was er nog niet klaar mee.

‘Waarom zou iemand zijn auto op de Älvsborgsbrug achterlaten en vervolgens verdwijnen?’ vroeg hij.

‘Ik zou dat niet doen,’ zei Angela.

‘Iemand anders heeft dat wel gedaan. Zijn auto achtergelaten.’

‘Jullie weten niet wie het is?’

‘We weten wie de eigenaar is. Maar hij zegt dat de auto gestolen was.’

‘En jij denkt dat dat niet waar is?’

‘Ik denk niets. Ik heb er alleen maar over gelezen. Bergenhem zag de auto staan toen hij voorbijkwam.’

‘O?’

‘Lars was niet in functie. Hij kwam voorbij, zag een verlaten auto op de brug en sloeg alarm.’

‘Hij was niet in functie?’

‘Nee. Kennelijk reed hij midden in de nacht gewoon wat rond.’

‘Dat klinkt niet goed.’

‘Nee.’

‘Hoe gaat het met hem?’

‘Ik weet het niet, Angela. Hij trekt zich terug.’

‘Heb je met hem gesproken?’

‘Nog niet.’

‘Dat zou je wel moeten doen.’

‘Dat ga ik ook doen.’

‘Het klinkt echt niet goed.’

Winter antwoordde niet. Hij stelde zich de auto, de brug en het ochtendgloren voor, en te midden van dat alles stond Lars. Een scène.

Het verleden is een mantel die zwaar op je schouders rust. Je moet hem aan, weer of geen weer. Het maakt niet uit hoe het afschuwelijke tot je komt. Je zou het zelf veroorzaakt kunnen hebben, het zou door iemand anders veroorzaakt kunnen zijn. Mijn god, je kreeg het niet terug. Het goede was voor altijd verdwenen. Dat hij zo kon denken. Hij wilde het wel en hij wilde het niet. Hij vermeed het water. Dat betekende dat hij geen water wilde zien. Het was één ding als het uit de kraan kwam. Maar waar het zich verzamelde in een plas, een poel, een meer, een bassin, een bosmeer, vermeed hij het. Onder de oppervlakte zat de dood. Die zou daar altijd zijn. Die maakte deel uit van de herinnering. Nee, niet van een herinnering, maar van iets wat er toch was. Van wat hij had gedaan. Nu waren er mensen die op de hoogte waren. Die meer wisten dan hij. Hoe was dat mogelijk? Van één ding was hij overtuigd: het kon nu alleen nog maar erger worden, ook voor de doden. Wat een verschrikkelijke gedachte.

Bertil Ringmar zat op zijn stoel in zijn woonkamer en overwoog om naar de keuken te gaan en een boterham met leverpastei klaar te maken. Misschien met bacon en champignons en een biertje erbij. Hij vroeg zich af of hij zich dan beter zou voelen. Zonder meer. Hij stond op en liep naar de keuken. Hij maakte de boterham klaar. Hij bakte de bacon en de champignons. Aan de keukentafel schonk hij een borrel in uit de Ödåkra-fles die hij uit de diepvries had gepakt. Hij at en dronk. De brandewijn was stroperig. De fles was beslagen. Op dat moment voelde alles goed. Hij at de maaltijd op en opende een flesje bier, dat hij meenam naar de fauteuil in de woonkamer. Hij dronk terwijl hij naar de tuin keek. Een kleine vijftieng jaar had hij hier naar de tuin kunnen kijken. De laatste tijd deed hij het steeds vaker. Waarom deed hij dat? Het was dezelfde tuin als altijd. Eigenlijk kon je het amper een tuin noemen, eerder wat gras en grind met struiken en bomen om zijn houten huis. Hetzelfde huis als altijd. Dezelfde Ringmar als altijd. Nee, verdomme, hou daarmee op, Bertil. Je hebt nog bijna tien jaar in het trotse korps te gaan. Er staat je nog allerlei groots te wachten. Grote misdaden. Ervaringen die je in een wurggreep houden. Spanning. Dramatiek. Kortom, *action*. Achttiennegentig procent van de mensheid kan daar alleen maar van dromen, echte actie. Alleen wij en de criminelen maken dat mee. Dat is onze wereld. Mijn god, wat mist de rest een boel. Zo blijf je jong. Sporten is onderdeel van het werk, het is verplicht. Waar was mijn buik anders geweest? Halverwege de tuin, verdomme. Bijna zestig. Misschien was ik anders al wel dood geweest, of ik had op sterven gelegen gezien mijn eet- en drinkgewoontes. Hij stond op. Aan de andere kant van de heg bewoog iets. Ongetwijfeld die stomme buurman die de neon voor Kerstmis aan het voorbereiden was. Dat was al over drie maanden. Hij versierde zijn hele hebben en houden met lichtjes. Ringmar kon de halve

herfst en winter niet slapen. Hij had met de hufte gepraat, maar dat had niet geholpen. Hij had geschreeuwd, maar dat had evenmin geholpen. Hij had met een instantie gesproken, hoe die ook maar heette, maar in deze klotemaatschappij durfde niemand iets te doen. Als je niets deed kon je ook geen kritiek krijgen omdat je wat deed. Dan kon je maar beter nooit iets doen. Hij had overwogen kortsluiting in het huis van die hufte te veroorzaken, maar dat zou te opvallend zijn geweest. Hij liep naar de keuken om de brandewijn te pakken. Toen ging de telefoon op het aanrecht.

‘Ja?’

‘Hallo?’ hoorde hij een stem. Die klonk ver weg.

‘Ja, hallo? Met Bertil Ringmar.’

In de hoorn was het stil.

‘Hallo?’ zei Ringmar.

Het bleef stil.

‘Hallo? Met wie spreek ik? Met wie spreek ik, verdorie?’

Vervolgens hoorde hij dat er aan de andere kant zachtjes werd opgelegd.

Op hetzelfde moment keek hij door het keukenraam naar buiten en bij de keuken van de buurman naar binnen. Hij zag zijn silhouet toen hij ophing. Toeval? Nee. Neonterreur was niet genoeg voor die hufte.